

De Hersteller

achtste
molenaarsrapport

1-10-1988 — 30-9-1989

door
Gerben D. Wijnja

" DE HERSTELLER "

molenaarsrapport
1-10-1988 - 30-9-1989

Samenstelling
en
lay-out

Gerben D. Wijnja

Bij de voorpagina:

Jelmer en Marije voor De Herstel-
ler op een foto van de L.C. van
28-10-1988 bij een artikel in de
reeks De nije bestemming

In dit nummer:

pag.2: Inleiding

pag.3: Onderhoud

pag.4: Vervolg onderhoud

pag.5: Vervolg onderhoud

pag.6: Draaiurenonderzoek in Fries-
land (a)

Draaidagen en draaiurenta-
bel van De Hersteller (b)

Afschrift van draaiuren en
onderhoudstoestand aan De
Fryske Mole (c)

pag.7 e.v.:Diversen

INLEIDING

Opnieuw kan gezegd worden dat er een druk jaar achter ons ligt. Er is weer veel gedraaid met de molen, het onderhoud kreeg de nodige aandacht en belangrijke verbeteringen werden in de schuur gerealiseerd.

Drukke werkzaamheden zijn er de oorzaak van dat dit rapport pas nu (medio november) gereed is.

Zo heb ik voor twee maanden tijdelijk nieuw werk aangeboden gekregen en ook moest er weer het nodige redaktiewerk voor de Friese molens in't algemeen worden gedaan (DE UTSKOAT en DE MOLENAAR). Verder vroeg de levering van teksten en tekeningen voor de molenkalender over de molens van Skarsterlân nogal wat tijd.

Kortom, volop activiteiten in het afgelopen jaar terwijl er ook daarna al weer genoeg gedaan is om de MOLEN (S) te promoten!

In dit rapport hoop ik een ieder weer voldoende op de hoogte te hebben gebracht van het reilen en zeilen op DE HERSTELLER.

Gerben D. Wijnja
vrijwillig molenaar

8 ^e molenaarsrapport				pagina 3	
O N D E R H O U D					
MOLEN	SCHUUR	ERT	OMSCHRIJVING	AANTAL UREN	
			<u>november</u>		
x			slaapkamerdeur geverfd		1
x			rust van de vang bijgesteld		0,5
			<u>december</u>		
		x	wilgen geknot		2
x			vang-inspectie		0,5
			<u>januari</u>		
	x		reorganisatie i.v.m. de aanleg van electrisch in de schuur		4,5
		x	sleuf graven t.b.v. electrische leiding en aardgasaansluiting		8
			<u>januari/februari</u>		
	x		aanleg van electrisch en aardgas in schuur door de fa. Tymstra		3 d.
			<u>februari</u>		
	x		afwerking timmerwerk Tymstra en het dichten van de sleuf en paadje straten		8
		x	glazenkast aan de legeringsbalk gemaakt		3 d.
x			<u>april</u>		
x			deurslot gerepareerd		1
x			deel van de heklatten in carbolineum		1
			<u>mei</u>		
x			wiggen bovenwiel aangeslagen		
			wervel voorzoom hersteld		
			scheur in de deur gedicht en er een plaat tegenaan gezet		
			trapluikhaak gerepareerd		2
			<u>juni</u>		
x			overring schoon gemaakt; sporen aangetroffen die doen denken aan een kapot neutblik		1,5
		x	stek verven		3
			sluitwerk draaihekjes hersteld		
x			grendeltje op keukendeur gezet		1
			<u>juli</u>		
		x	stek verven		3
x			molenmaker verft de staart		3 d.
			assistentie verleend en 4 kistramen geverfd van de eerste zolder		3
x			verven van molendeuren,		
	x		schuurdeur, dakgoot en		
		x	brievenbus		
	x		scheur in zink van dakgoot gedicht		3
x			verven van windluiken, wangen, krullen en steenbord van de kap, ramen, deuren, kozijnen, buitenmuur en ijzerwerk daarop, haldeur		15

O N D E R H O U D

W E L O M	S C H U U R	E R F	O M S C H R I J V I N G	A A N T A L U R E N
			<u>vervolg juni</u>	
	x		garagedeuren geplamuurd en geverfd	2
	x		ijzerwerk op die deuren geverfd	1
x			alle balken op de smeerkelder in de carbolineum gezet i.v.m. schimmelvorming	2
		x	stek verven	2
			<u>augustus</u>	
x			bovenbonkelaar opgewigd	1
	x		timmerwerk zolderkantoor	4
x			end 2 van het wiekenkruis in de carbolineum	2
x			bovenwielwigen opgewigd	0,5
	x		voegwerk aan de zuidwestelijke muur	3,5
		x	nieuw afschermhek gemaakt	
			damwand langs het fietspad in carbolineum	3
	x		opruimwerk	2
			<u>september</u>	
	x		timmerwerk zolder; latten timmeren en gipsplaten aanbrengen	12
			lekkage dak hersteld	2
			tl-verlichting op schuurzolder aangebracht	1,5
			dakgoot gereinigd	0,5
x			oude zeilen van de wieken gehaald en de nieuwe opgehangen	2
			drempel voordeur bijgeschaafd en stang van de trekbel hersteld	1,5
x			smeerbeurt kap	1
OPMERKINGEN				
Tuinwerkzaamheden zijn niet in dit overzicht vermeld; dit was een wekelijks terugkerende bezigheid.				
Het onderhoudsurentotaal komt op 101,5!!!				
Voor volgend jaar verdienen de volgende zaken m.i. de nodige aandacht:				
- keldermuren in een schimmelwerende verf zetten en de keldervloer behandelen				
- een aantal latten van het hekwerk der wieken vertoont houtrot en vraagt binnen afzienbare tijd om vervanging				
- de bordzoom en -schroot moet geverfd worden				

8 ^e molenaarsrapport			pagina 5	
O N D E R H O U D				
ZOL DE	SCHU UR	ERT	OMSCHRIJVING	AANTAL UREN
			VERVOLG VAN DE OPMERKINGEN - Een van de zeilhaken is door verrotting afgebroken, gelukkig op een moment dat er geen zeilen meer aanzaten! Deze dient te worden vernieuwd. - Wanneer de windborden weer geschilderd worden , stel ik voor dit in de kleur groen te doen; in combinatie met de witte bordschroot en -zoom staat dit zeer fraai en bovendien is dit origineler! - Regelmatig tref ik korte stukjes riet aan op het molenerf; deze rietstengeltjes zijn afkomstig van de kap. Wellicht dat het riet op de kap eens aangeklopt moet worden. - Er zal op de schuurzolder stug doorgetimmerd worden om een deel van de zolder bij mijn studeerkamer te kunnen trekken. Dit zal zeker nog de nodige uurtjes kosten. - Er dient uiteraard ook weer het nodige smeerwerk te worden verricht, terwijl ook een grondige inspectiebeurt plaats moet vinden met het oog op loszittende delen. - Zo zal een deel van de waaltjes voor de windborden vernieuwd moeten worden. - Ook kunnen de spanmoeren in de kap t.b.v. de kapvorst niet meer aangedraaid worden omdat ze verroest zijn. Hopelijk zullen onvoorziene mankementen achterwege blijven!!! * * * * *	

WINDMOLENS IN FRIESLAND DRAAIUREN ONDERZOEK OVER HET JAAR 1988

Hierbij het resultaat van het draaiuren onderzoek zoals dat uit de opgaven van de moleneigenaren en molenaars blijkt. Wederom is het overzicht niet geheel volledig doordat niet van alle molens de gegevens zijn ontvangen. De in de staten I en II niet genoemde molens hebben of niet gedraaid of de gegevens zijn niet ontvangen.

Staat I geeft de draaiuren van 20 industriemolens. Het gemiddeld aantal draaiuren is per molen 259. Dit is meer dan in 1987 toen dit aantal 227 was. Deze toename komt geheel door het hoge aantal onbelaste draaiuren dat is opgegeven door de molenaars van de koren-molen te Sloten. Als we dit aantal even buiten beschouwing laten dan hebben de overgebleven 19 molens 3.823 uren gedraaid of wel 201 uur gemiddeld per molen. Dit is 16 uren minder dan in 1987. Staat II geeft de draaiuren van 46 poldermolens, een totaal van 4.349 uren, wat per molen gemiddeld 94,5 uur is.

In 1987 was dit 75,6 uur. Hier dus belangrijk meer draaiuren. De tjaskers zijn niet in dit overzicht opgenomen omdat die door het wisselend gebruik het totaalbeeld nogal verstoren. Van de 11 tjaskers is van slechts drie stuks het draaiuren aantal opgegeven. Dit zijn de tjasker nr. 43 te Veenwouden 29 uren, tjasker nr. 129 bij de Zandpoel te Wijckel 434 uren en nr. 130, bij de Bonnebrekken 334 uren.

Hoewel dus niet geheel volledig, geeft dit overzicht toch wel weer een totaalbeeld van de activiteiten van de molenaars die, met veel tijd en plezier deze molens laten draaien en daardoor een zeer belangrijke bijdrage leveren aan het behoud van deze karakteristieke werktuigen.

Th. Lubbers

Bijgaand artikeltje met overzicht is ontleend aan het provinciaal molenblad "de útskoat" nr.54 van juni 1989. Toch wel met trots kan ik wijzen op de fraaie tweede plaats die "De Hersteller" op deze staat van poldermolens inneemt. Wanneer we de industriemolens in Friesland ook meetellen, dan komt onze molen op de nog altijd sierlijke vijfde plaats. Kortom, een reden om trots op te zijn! Het zal trouwens niet eenvoudig zijn om tussen de beroepsmolenaars deze fraaie plaats op de ranglijst te kunnen blijven behouden.

Staat II Poldermolens	draaiuren		
	belast	onbelast	totaal
8 Miedenmolen Holwerd	17	4	21
9 de Gans Ezumazijl	109	0	109
11 Kleilânsmole Marrum	0	9	9
13 de Phenix Marrum	82	39	121
14 de Non Ferwerd	55	2	57
16 Hoekstermolen Hallum	74	0	74
17 de Volharding Jialum	15	5	20
22 de Victor Wanswerd	15	0	15
25 Westermolen Kollumerpomp	0	16	16
29 Gen. Kloosterpoldermolen	26	0	26
30 Tochmaland Kollum	114	0	114
33 de Olifant Birdaard	20	4	24
38 de Hoop Roodkerk	46	36	82
39 Grote molen Broeksterw.	156	0	156
47 Arkens Franeker	8	0	8
49 Schalsumermolen	85	23	108
50 de Rentmeester	106	17	123
51 de Marssumermolen	13	24	37
53 de Himriksmole	66	0	66
57 de Poelen Dronrijp	30	35	65
58 Terpzicht Marssum	10	0	10
60 Ypevûne Rijperkerk	81	0	81
70 v/d Meersmolen Winsum	52	0	52
71 Huinermolen	434	7	441
72 de Eendracht Kimsward	9	2	11
73 Meerswal Lollum	205	67	272
75 Teetlum Tzum	0	41	41
76 Wieuwens Oosterlittens	77	0	77
77 de Ikkers Wartena	0	6	6
84 Pankoeke Witmarsum	60	106	166
85 Hiemertermole Hemert	48	36	84
86 Himmole Sneek	14	1	15
90 de Klaver Bolsward	88	10	98
93 Heechhiem Goëngahuizen	37	7	44
96 Lonjé Bolsward	107	0	107
97 Oegekloostermolen Hartwerd	236	9	245
100 Baburen Tjerkwerd	341	0	341
101 Polslot Akkrum	0	29	29
105 Deelsmolen Vegelingsoord	34	25	59
108 Nijlannermole Workum	86	4	90
109 de Snip Workum	36	8	44
111 Sweachmermole Langweer	0	83	83
117 de Skarmole Scharsterbrug	59	0	59
119 Mildam Oudeschoot	27	7	34
126 Zwaantje Nijemirdum	150	22	172
131 de Hersteller St. Johannesga	0	437	437
Totaal	3.228	1.121	4.349

46 deelnemende molens. Per molen gemiddeld 94,5 uur.

DRAAIDAGEN

	1988						1989						
	oktober	november	december	januari	februari	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september	TOTAAL
zondag							1	1	1	1			4
maandag	1	1		2			2	1	1	1	1		10
dinsdag		1		1	1		1	2		1	1		8
woensdag		2	1	1	1	1		2		1			8
donderdag		1		1			1		1				4
vrijdag		1							1	1	1		4
zaterdag	3	2	2	3	2	1	1	2	2	2	3	4	27
TOTAAL	4	2	8	4	5	4	1	7	7	7	8	8	65
Ter vergelijking 87/88	6	3	3	4	1	5	8	4	10	14	18	3	79

g.d.w.

DRAAI-UREN TABEL

	1988						1989						
	oktober	november	december	januari	februari	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september	TOTAAL
zondag							9	10	3	6			28
maandag	10	4		10			10	6	8	8	3		59
dinsdag		7		8	4		5	10		8	1		43
woensdag		6	4	3		6		15		7			41
donderdag		4		2			6		10				22
vrijdag		7						9	3	10			29
zaterdag	16	8	11	16	13	7	10	16	15	16	17	24	169
TOTAAL	26	8	39	20	31	16	10	46	47	51	52	45	391
Ter vergelijking 87/88	32	11	19	12	1	18	51	23	65	71	108	15	426

g.d.w.

OPMERKINGEN

Er is een vergelijking gemaakt met 87/88 omdat in dat jaar een record werd gehaald. Dat het dit jaar niet zover kwam, ligt aan omstandigheden die te maken hebben met de tijd die in onderhoudswerk is gaan zitten en het weer 'speelt in deze ook niet zwak bij.'

Stichting De Fryske Mole vroeg ook dit jaar weer informatie betreffende de toestand en het functioneren van de molens in Friesland. Hieronder een afdruk van de mededelingen die ik de provinciale molenstichting heb doen toekomen.

„De Fryske Mole”

Tweebaksmarkt 52
postbus 20120
8900 HM Leeuwarden
telef. 058 925671

Windmolens in Friesland

jaar 1988 molen no. 131

naam van de molen: de Herstellen

gemeente / plaats: Skarsterlân - St. Johannesga

eigenaar:

molenaar:

Aan de molen-eigenaar en/of molenaar
p/a de heer G. D. Wijnja
Tlogedyk 132
8464 NZ St. Johannesga

M,
Door het bestuur van de provincie Friesland is onze stichting in het leven geroepen met de opdracht het molenbehoud in deze provincie te bevorderen. Molenbezit en molenbehoud vraagt veel van uw en van onze aandacht. Om op de hoogte te blijven van de toestand van de molens en het functioneren daarvan willen wij graag de nodige informatie van u ontvangen.

Bij voorbaat onze dank voor uw medewerking.

Het bestuur van de stichting "De Fryske Mole".

AANTAL DRAAIUREN			Algemene toestand van de molen, verbeteringen, onderhoud enz. en verdere opmerkingen.
maand	belast	onbelast	
januari		12	A Onderhoud in eigen beheer : 95 uur. Verfwerk: ramen + kozijnen v.d. kistramen kruinrad + kruipalen binnen: div. deuren + radiatoren + trappen.
februari		1	
maart		18	
april		51	
mei		21	
juni		65	B Onderhoud uitbesteed aan molenmaker: enkele kruincuten vernieuwd en nieuwe vangstok
juli		71	
augustus		108	
september		15	
oktober		26	
november		8	
december		39	
totaal	—	437	

- Molenfolder gemaakt
- Oud papier afgehaald
- 437 uur is hoogste draaiurentotaal dat ik ooit met de Hersteller gehaald heb.
- 1988 afgesloten met in totaal sinds 1981 2254 uur 40 minuten
- In 1988 verscheen het 7^e molenaarsrapport (1-10-87 - 30-9-88)
- 11 pagina's A4 formaat
- Publiciteit in de Leeuwer Courant gehad over het wonen in een molen (De nye bestemming 28-10-1988)

Veel succes met het samenstellen van overzicht voor "De Uitsluiting"
en nog een goed draaiend 1989 toegewenst

Gertjan D. Wijnja
4-1-89

Is bovenstaande adressering juist? Zo niet, wilt u dit dan corrigeren?

DIVERSEN

— oktober 1988 —

3. De vlier en de els bij het gemaal zijn tot op het maaiveld gesnoeid wat een verbetering is t.a.v. het uitzicht en de windtoevoer.

7. Bezoek van de opper-biotoopwachter de heer Evert Smit uit Wormerveer; tevens filmavond van Gild Fryske Mounders en Fryske Mole bijgewoond te Leeuwarden.

28. In de Leeuwarder Courant is een artikel geplaatst over het wonen in de molen als onderdeel van de reeks 'De nije bestemming'

29. Schooljeugd uit St.Johannesga geholpen aan materiaal voor een spreekbeurt over molens.

— november 1988 —

4. Najaarsvergadering Gild Fryske Mounders bijgewoond te Akkrum.

5. Bezoek gebracht aan Penninga's Molen te Joure alwaar een fraai molenmodel van een verfmolen is geplaatst. Dit model heb ik onlangs van de maker gekregen, maar ruimtegebrek is er de oorzaak van dat ik dit model in bruikleen heb moeten 'afstaan'. Het is trouwens wel de bedoeling dat het nog eens een beter plekje krijgt vanwege de nadelige werking van vocht e.d. in de onverwande korenmolen.

19. T.g.v. de intocht van Sinterklaas met de molen gedraaid.

— december 1988 —

14. De bomen langs de Molenstelle zijn grotendeels gekapt. Opnieuw een verbetering van het zicht vanuit en op de molen.

17. Bezoek vrijw. molenaar Hachmer (tevens red.lid.Groninger Zelfzwichter, het molennieuwsblad uit de provincie Groningen)

21. Bezoek bestuurslid V.d. Berg i.v.m. de veranderingen in de schuur.

28. Molenbezoek aan de familie Bakker in Harkstede (Gr.) gebracht.

29. Vrijw. molenaars uit Brabant op bezoek gehad.

30. Kalenderjaar afgesloten met 437 draaiuren. Een nieuw record!

— januari 1989 —

De P.T.T. plaatste een grote brievenbus, maar het is helaas van korte duur geweest dat deze bij de molen heeft mogen staan.

11. Werkgroepvergadering Fryske Moletaal bijgewoond te Heerenveen.

— maart 1989 —

4. Jaarvergadering De Hollandsche Molen bijgewoond te Amsterdam.

30. Bezoek gebracht aan oud-molenaar J. de Swart te Hallum i.v.m. onderzoek werkgroep Fryske Moletaal

— mei 1989 —

10. Oud papier-'aktie'
13. Wegens ziekte heeft de molen niet aan de Nationale Molendag meegedaan. Volgend jaar beter zullen we maar zeggen.
17. Officiële overdracht bijgewoond van 2 spinnekopmolens (voorheen De Hollandsche Molen, nu De Fryske Mole)
21. Twee fietstochten langs de molen "de Hersteller"; 27-5 idem

— juni 1989 —

3. Fietstocht langs de molen
13. Molen versierd met vlaggetjes die vervaardigd zijn door de familie Jager; dit t.g.v. het dorpsfeest.
17. Gedraaid t.g.v. optocht.

— juli 1989 —

- De Groninger Gezinsbode heeft een puzzelrit door Friesland uitgeschreven; "De Hersteller" is ook met vragen vertegenwoordigd en dat hebben we gemerkt!
21. Medewerking verleend aan een promotiefilm voor de firma Goldwell door de molen te laten draaien. Dit i.o.m. bestuurslid Anneke Akkerman van de kapsalon.
26. Molenaarsfamilie C.v.d.Berg uit Kinderdijk te logeren gehad.
- augustus 1989 —
11. Werkbezoek gebracht aan de Zaanstreek(museum en Zaanse Schans)

14. Duitsers op bezoek gehad die een ex-waterradmolen exploiteren.
18. Opnieuw op pad geweest voor de werkgroep Fryske Moletaal.
23. Idem, nu naar museum Gorredijk.

— september 1989 —

2. Bestuurslid J.van Driel van het Gild Fryske Mounders op bezoek gehad.
9. Gedraaid i.v.m. Open Monumentendag.
20. De molen laten draaien i.v.m. een filmcommercial voor poedermelk-uitvoer naar Saoedi-Arabië.
23. Lustrumviering korenmolen te Makkinga bijgewoond.
- Eind september werd de molen fraai afgebeeld op de voorpagina van het maandblad Friesland Post; het betreft hier het oktobernummer.

DIVERSEN

Er is door mij over het afgelopen verslagjaar een declaratie ingediend betreffende onderhoudsmaterialen.

Voor de gemaakte reiskosten zal ik geen declaratie indienen.

Dit geldt evenzeer voor een stapeltje rekeningen ter grootte van f 944,05. Dit heeft met name betrekking op bouwmaterialen voor de uitbreiding van de schuurzolder. Ook voor papier, fotokopieën, en dit molenaarsrapport zal ik geen vergoeding vragen.

Al deze zaken kunnen dus als schenking beschouwd worden.

— N. B. —

In bovenstaand verslag zijn de volgende zaken nog onvermeld gebleven:

- 9-3-89 Vergadering De Hersteller
7-4-89 Verg. Gild Fryske Mounders
Beide vergaderingen bijgewoond.